

Oglaši, preporučava itd.
Nekada i radnjuju se na temelju
većnog cimena ili po dogovoru.

Novi za prav trobu, oglase itd.
Isto se napomnim da polof-
nikom pošt. Štedonice u Boču
na administraciju liste u Puli.

Kao naruči valja i tčno oz-
nadi imenem prezime i najblizu
počtu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne prima,
neki to javi odpravnici u
tvorbenem pismu, za koji se
ne plaća poštarina, ako se izvane
napisi "Reklamacije".

Cekovnog računa br. 847.849

Tečion listare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu male stvari, a neologa sve polkvaria". Naredna poslovica.

Izlati svakog storka i potka

o podse...

Netiskani dopisi se ne vrčeju,
nepodpisani neizlaze, a ne
frankirani neprimaju.

Predplata na političku stazu:
12 K. u obc. } na godinu
ili K. G. , odn. 3— na
pol godine.

Ivan carevine vite poštiran.
Plaća i utrije se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u
Puli, tali izvan mreže.
Uredništvo se nalazi u ulici
Givisa br. 5 te prima stranke
osim nedjelje i svelike svaki dan
od 11—12 sati preje podac.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stipe Givović. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Javna zahvala.

Mnogim od naših prijatelja i isto-
mišnjemikalo je stalno u oči, što
se ovaj put među kandidati za ze-
malski sabor Istre nije našlo imena
muža, koji je 17 godina častno za-
stupao u zemaljskom saboru izvanske
občine političkog kotara Volosko. Taj
muž jest Slavej Jenka, trgovac i ob-
činski načelnik u Podgradu.

Njega ovaj put nebijaše medju
kandidati hrvatsko-slovenske stranke,
jer on nije htio podnipošto da to
bude. Najodlučnije i najodrešitije
izjavio je, svojim prijateljem i pod-
pisanim, da mu njegovi obiteljski i
privatni odnosa n i k a k o nedozvol-
javaju, da bude i nadalje zastupni-
kom naroda.

Njegovi prijatelji i mi podpisani
bili smo prisiljeni uželi u obzir i
uvažiti tu njegovu odlučnu izjavu i
misli na muža, koga bi na njegovu
mjesto kandidirali.

Velimo, da smo bili prisiljeni, jer
u velike cienimo 17-godišnji rad za-
stupnika Slaveja Jenka u zemaljskom
saboru Istre, i jer bi ga bili, da se
on nije tako odlučno izjavio proti
svojoj kandidaturi, i opet iz celog
sreca i uvjerenja preporučili i kandi-
dirali.

Mi se scienimo dužnimi, da mu
ovim izrazimo u ime svega našega
hrvatskoga i slovenskoga naroda u
Istri podpuno povjerenje i najskre-
niju zahvalu na njegovom pozitivnom,
nesrebičnom i odlučnom radu u
zemaljskom saboru, stalni, da će on
i nadalje po svojih silah raditi za
dobro našega naroda.

Trst-Pula, 10. decembra 1901.

Uredništvo Političko društvo
„Naša Sloga“. „Edinost“

Za narodnu prosvjetu.

(Nastavak govora dra. Oloka R. J. a. f. a.)

Mi imamo također srednjih škola —
odnosno mi ili nemamo. I zato smo pri-
siljeni posiljati našu djecu u njemačko-
talijanske škole, a to su gimnazije i realke.
Cl. XIX. temeljnog državnog zakona zah-
tejava, da se svakoj narodnosti daje prilika,
da uzmognje u svojem jeziku uzgajati
svoju djecu! Hrvati su pred dve godine
dobili hrvatsku gimnaziju u Pazinu, a od
strane vlade smatralo se je to političkom
koncesijom! Dakle politička
koncesija!

Tako se sudi u Austriji o našem
školstvu! A ja pitam: zašto nam neće da
daju srednju školu? Neće da nam ih
daju, jer smatraju to političkom koncesi-
jom! A pošto drže, da su gimnazijom u
Pazinu dali Hrvatom političku koncesiju,
misle, da ne smiju tako brzo dati slične
pol. koncesije drugom, Hrvatom srodomnom
narodu, Slovencem! Mi smo do sada slali
svoju djecu na njemačke srednje škole a
bili smo zadovoljni, ako se je na tim za-
vodima bar 2 put na tjeđan podučavalo
slovenštinu. To je isto kroz nekoliko godina
prilično dobro i Slovenci su dobro
napredovali na tim zavodima, a bilo je
godina, kad su bili Slovenci i Hrvati u
osmom razredu u Trstu u većini. U zad-
njih doba se je stvar donjekle promjenila.
Dočim su nas naime u prijašnje doba bar
trpjeli — začeo je u najnovije doba sasma-
novi sistem. A to također na njemačkim
pučkim školama — oprostite mi što se ih
ponovo tičem, nu to je potrebno za označenje sistema.

Dočim su naime u prijašnje doba po-
stavljali na njemačke 'pučke škole' učitelje
vieste našemu jeziku i ku su našoj djeci,
koja su polazila te škole a nisu razumjela
njemačkog jezika, išli na ruku i pomagali
im, imenuju sada samo takve učitelje,
koji znaju samo njemački i to takav
dijalekt, da ih niti pravi Niemci ne razu-

mju. K nama šalju Niemce iz sjeverne
Češke, koji gojore poseban dijalekt ili pak
glas kazali: da se taj zavod ne na-
lazi na njemačkom tlu, već — a
to punim pravom možemo iztaknuti —
na slovenskom tlu, jer oko toga
grada bivaju posvuda Slovenci.

Pak što nam oni govore? Govore
nam: zašto polazite naše škole?

Ja im pak odgovaram, da ako slo-
venski i talijanski roditelji nebi slali svoje
djecu u te zavode, da bi ih morali odmah
zatrvoriti, jer Niemci neimaju dostatan broj
djeca, a da mogli popuniti te škole.

Čemu pa da šaljemo svoju djecu u
te škole?

Što takva mogli bi predbacivali Ta-
lijanom, koji imaju mnogo svojih pučkih
škola, trgovackih škola, gimnazije, gra-
djanskih škola, realke itd., a ne nama,
koji u Trstu ne imamo nikakve
škole.

Nama pak zakon nalaže, da mora-
mo slati djecu u škole iako ih ne sa-
ljemo, kazne nas. Sada pak su začeli
tjerati odnosno ne uzimati naše djece u
te škole. Ako bi bilo kakve pravednosti,
moralo bi se tako postupati, da najprije
odklanjaju talijansku djecu, koja imaju
dostatno pučkih škola, a ne da najprije
primaju njih, a naše tjeraju.

Ali ne samo, da se s nama postupa
na takav način, već i sam duh, koji vlada
na tim školama, vrlo nam je neprijazan i
ja izišem, da se na tim školama nalaze i
takvi profesori i učitelji, koji su bili dis-
ciplinarno premješteni, koji samo šire
svoje njemačke ideje i napadaju svakom
prilikom našu narodnost, kako se primje-
rice lanjske godine dogodilo na njemačkoj
gimnaziji... Mjesto pa da bi se bilo po-
stupalo proti dotičniku, zaharšio je rav-
natej — Tirolac — cielu stvar. Mi to
iznašamo na dan i zahljevamo, da se na
tim zavodima, koji su c. k. i za koje i
mi plaćamo, da se napravim nama i na-
pram našoj narodnosti pravedne postupe.
Mi ne zahljevamo za sebe nikakvih pro-

tekcija i koncesija, ali moramo na sav
glas kazati: da se taj zavod ne na-
lazi na njemačkom tlu, već — a
to punim pravom možemo iztaknuti —
na slovenskom tlu, jer oko toga
grada bivaju posvuda Slovenci.

Košto je država dala srednje škole
Talijanom, tako ih mora dati i nama?

Kad privigovaramo, da vlada ne imenuje
činovnike vjeste našem jeziku, onda
se ona izričava, da nemože dobiti slo-
venskih činovnika, da nema prosicu! Ali
ako nam ne daju škola, kako mogu od
nas zahtjevati, da proizvajdamo dostatan
broj inteligencije? Tko je dakle odgovoran,
da nemamo dostatno slovenske
inteligencije za razne državne službe? Država
je kriva!

Mi plaćamo državi porez i imademo
pravo, da zahtjevamo od nje, da nam
dado dostatan broj škola. Država se ne
smije samo za to brinuti, da dobije do-
statan broj vojnika; ona se mora skrbiti
i za kulturne potrebe svojih naroda. Od
države je dakle odvisno: ako bi htjela,
mogla bi imati dostatno državnih činovnika.
Mjesto toga pa ona danomice sve
više tjeri naš jezik i naše djake iz dr-
žavnih škola.

Za vrieme vladanja carice Marije
Terezije ustanovljena je bila u Trstu tr-
govacka akademija, na kojoj se je podu-
čavalo i hrvatski jezik. Pred 10 godi-
na pako prestalo je podučavanje u tom
jeziku i ostao je samo na rubrici svjedočbe.
A sada se je i tu rubriku iz svjedočbe
brisalo.

Cuo sam također iz pouzdanog vreha,
da je za podučavanje hrvatskog jeziku na
rečenoj školi bila ustanovljena zaklada od
30.000 forinti, te sam vrlo znatiželjan tif
koja se svrhe taj novac sada upotrebljuje.
To bi u istinu bilo zanimivo znati. Pošto
nam dakle to nije točno znano, zauzeti se
hocemo, da doznamo i kada budemo do-
zvani. Štogod pozitivna, poduzeli ćemo

sta, eda carina na vino ne bude znatno
povećana prama onoj klausule.

Već se sa talijanske strane, pod oblikom
proste motivacije, približi, da se Italij
neće uputiti u trgovacki ugovor sa
Austrijom, ne budu li izvozu talijanskoga
vina u Austriju dozvoljene pogodnosti
slične onim, od prilike, štč danas
obstoje.

Italija će svakako dva put promisliti
prije nego li tu prijetju u djelo stavi, jer
osim pogodnosti u pogledu carine na vino,
ona bere od postojećih odnosa i druge
veoma znamenite koristi, kao što već spo-
menuto slobodu kabotaze i ribanja u na-
ših vodam, uvoz voća, zelja, a osobito
limuna i narancu bez carine itd. Skroz
je krivo što kaže gosp. Luzzati, naime, da
je postojeći trgovacki ugovor sa Italijom
tečno izmijenio zamjenite odstete, i da je
uzpostavio neko ravnatelje, koje bi bez
carine, odgovarajuće klausuli, ostalo po-
vredjeno. Stoji nasuprot nepotinu, da
je korist izpalta pretežno na uhar Italije.

(Dalje sledi.)

PODLISTAK

Obnova trgovackog ugovora sa Italijom.

(Dalje.)

Austrijski ministar za trgovinu na-
glasio je doduše, u svojoj izjavi, učinjenoj
u zastupničkoj kući, da je vlasti točno
poznat položaj naših vinogradara, i da je
ona svjesta svoje zadaće, a da upotrebi
svako sredstvo, da dodje u pomoć ovoj
stradajućoj grani poljodjelstva; ali se je
ipak načelno izjavio proti postavljenju ca-
rinske stavke, koja se nebi imala preko-
račiti, i izbjegao je dapaće svaku razpravu
u pogledu visine carine na vino.

Nu, i ako je u sadašnjem stadiju
stvari dobro razumljuva neka rezervu u
ustih vlade, mogla se je ipak očekivati
nesto izvještinja, i odlučnija izjava.

Ako je g. ministar za trgovinu naveo
proti predložim odbora za vinogradstvo, da
bi i samo uglasnilje ugovora u obče
moglo postati dvojbeno, kad bi se posebne
želje za važne predmete, kao što za vino,

iznosile sa stanovitim brojkama u par-
lamentarnih zaključcima, on je mimošao da
se nikakva druga grana gospodarstva ne
nalazi u tako desperatom stanju, kao
vinogradarstvo, uslijed trgovackoga ugovora
sa Italijom, i da je zastupnička kuća bila
dužna u teču važnom pitanju na vrieme
označiti svoje stanovište.

Zanimano pučanstvo ostalo je nemilo
dišnuto na odjek, što ga je izjava našeg
trgovackoga ministra izazvala u Italiji.

Obče je poznato i potvrđeno da go-
voru, što ga je nedavno bivši ministar
financija Luzzati izrekao u Florenciji, da
Italija bezuvjetno zahtjeva rješenje po nju
povoljno pitanja o carini na vino, i da
bi napokon ona bijela kao dñi ovisili od
toga, povoljnoga rješenja i samo sklopjenje
trgovackoga ugovora.

Nu, ako su pred ovim raspoloženjem
izjave ministra trgovine u austrijskom
parlamentu, u pogledu trgovackog ugovora
i poglavito glede Italije, bile pozdravljene
kako javlja "Politische Correspondenz" iz
Rima, u onih političkih i trgovackih kru-

govih sa živim odobravanjem, to ne može
pobuditi čušto veselja u zanimanjih kru-
govih austrijskih, jer, što je Italiji ugodno

obzirom na našu carinu na vino, bilo bi
bezlivjetno propastno za austrijsko vino-
gradarstvo; što u Italiji, odnosno na go-
reće pitanje vinske klausule, pobuduje
veselje, kadro je da u Austriji zabrine
mnoge, zemlje.

Luzzati je sa svim odlučno naglasio
u spomenutom govoru, da uvoz talijan-
skoga vina u Austriju mora biti obezbje-
đen u trgovackom ugovoru, što se ima
sklopiti, jer inače da nebi bilo za Italiju
razloga da sklopi sa Austrijom ma koji
trgovacki ugovor.

Razumije se po sebi, da bi, — a da
se postigne cilj, na koji Luzzati smjera —

carina na talijansko vino imala biti tako
nizka, da bi, kao pod zaštitom postojeće
klausule, osigurala talijanskemu vino

austrijsku ugarsku tržišta.

Mi moramo dakle na to spremni biti,
da će Italija upotrebiti sva moguća sred-

shodne korake, da se ta glavima upotrebi u prvočinu svrhu.

Mi zahtijevamo, da se na taj zavod opet uvede hrvatski jezik, koјe će djacima u životu više koristiti nego li francuski ili grčki jezik. Najzagrđeniji trgovci služe se hrvatskim jezikom u trgovini sa Dalmacijom i Balkanom i podržavaju putujuće agente većje hrvatskomu jeziku. To je dakle najbolji dokaz, da je podučavanje hrvatskog jezika za trgovackoj akademiji veoma potrebito i da se ga je obustavilo samo iz mražnje proti našem narodu.

(Konac slijedi.)

Izjava ministra-predsjednika.

U sjednici carevinskoga vijeća od dne 9. t. m. izrekao je ministar-predsjednik dr Koerber kod razprave o proračunskom odboru govor, koji je izvrao kod svih strana veliko iznenadjenje i najveću uzbuđenost.

Osobito zaključne riječi ministrova govora tumačene su osobito tako, kao da je vlada odlučila obustaviti ustav, ako se u što kraćem roku nepragmene u parlamentu odnošaji, koji bi dopuštili, da se razpravi sve važnije vladine osnove.

Oštре riječi, pune grožnje, napere nebijahu ponajviše proti zastupnikom českoga naroda. Ali upravo ovi ostali su — kako piše betke novine — hladni i friezni, neizgubiv ni časak prisutnost duha. Jedan od českih prvaka, da je dapače na ministru grožnju opazio, da se Česi neće plakati za ustavom, koji je stvoren bez njih i proti njim.

Izjava ministra-predsjednika djelovala je pako tim poraznje na njemacku lievicu, čiji se načelnici odmah sastase i zaključili tražili od dra. Koerbera razjasnjenja. Odaslanstvu lievice dao je on traženi odgovor, koji bijaše priobčen bečkim novinam i koji glasi u glavnom: „Pošto je govor ministra-predsjednika kod zastupnika njemačkih stranaka, sabranih u konferenciji, izvrao utisak, kao da se namjerava izvesti nasilan čin na ustavu, posli su zastupnici spomenutih stranaka k ministru-predsjedniku i dobili od njega razjašnjenje: da je utisak, što su ga dobile stranke, bio kriv, i da vlada sada kao i prije, u koliko je to na njoj, kani sve sile napregnuti, da uzdrži ustavno stanje u Austriji.“

A sada priobčujemo radi njegove važnosti govor dr. Koerbera, iz kojega će lako svalko razviditi, kako visi život austrijskom parlamentu na tankoj nit, koju može svaki i najmanji dogodaj pretrgati. — Ministar-predsjednik dr. Keerber reče:

Pridržavajući sebe pravo, da se ja i moji drugovi povratimo na pojedine resorne predmete, koji bi možda u ovoj razpravi bili izneseni, želim danas samo u kratko razložiti politički položaj. Činim to već sada, jer želim visokoj kući podpuno razjasniti neke stvari, koje leže u političkom zraku. Tu je najprije tobožnja prianja s razputom kuće. Jedan je govornik to čitao u novinama, kojih suradnici dnevne dolaze u tiskovni ured. Po tom zaključuje, da su te novine sluzbene, i da im se je prianja o razpuslu prišapnula. Ja konstatujem s osobitim zadovoljstvom, da za sada barem dolaze u tiskovni ured i mnogi suradnici nesumnjivo opozicionih novina, pa im se ondje na svako pitanje daje i obavest. Da je koji od gospode ondje upitao, sta je na stvari o razputu istine, bilo bi mu se ondje kazalo po istini, da se o tom ništa ne zna. Toliko o poretku ove glasine.

O samoj stvari izjavljujem, da vlada ni časa nije izgubila s vila dogodjaja posljednjih godina i položaja u parlamentu. Kuća je istom prije kratkog vremena obnovljena. Ne treba mi nadovezati na spomen iz prošlosti, no izbornici su ostali isti, pa je tako valjda i došlo, da oni

nisu na sve zaboravili. Dakako, da bi bilo dobro i koristno, kad bi zastupnici, kad se odavde, gdje vičaju sa zastupnicima iz svijet krajeva države, vrati kuću, svojim izbornikom podali drugu i obveznu sliku o položaju i savezu dogodjaja, nego li je ona poznata izbornikom, koje u pravom redu vode zavjetni interes. No mnogi od zastupnika neće da dodje sa svojimi izbornicima o prijeku, te slijedi upliv, što ga oni manji vrše. Posto je ovo potonje pravilo, razjašnjuje se i zašto nova kuća nosi na sebi toli mnogo znakova prošlih dogodjaja, rad što su stranke često neodlučne, nesigurne i zašto nepovjerenje još uvek spriječava rad. S toga mi mislimo, da moramo računati s mnogim slučajima, dogodjaji i mnogimi smetajućimi slučajevi.

Poslijednji uzrok svim krizama jest, kako je poznato, n i e m a c k o - ē s k i p r i e p o r . Dr. Pačak rekao je, da njevina stranka nema povjerenja u sadašnju vladu, jer je ne drži pravednom i objektivnom. Istina je, da se povjerenje ne dade silom steti, ali je i to istina, da se podignuta obtužba mora dokazati. Sto je učinila sadašnja vlada, da se smije označiti pristranom i nepravednom? Jesmo li mi, od kako preuzesmo vladu, ičim napali na česki posjed? Velite, da imenujemo premašo českih činovnika. Ali s druge strane kuće čujete skoro svaki dan isti prigovor, da imenujemo premašo nematki činovnika. Odatle možete uvidjeti, kako je težko udovoljiti obim strankam. Za nas vriedi prije svega interes službe, jer pučanstvo imade pravo na valjanu upravu. Za tu se mi brinemo. To je naša dužnost, kao što je i naše neosporivo pravo, da postavimo one činovnike, koji nam se čine najbolji. Vi govorite takodje o bočanju resortnih ministara u jezičnom pitanju. Ja mislim, da vam mi nismo, dali povoda za sumnju, da ovdje javno govorimo pomirljivo, a vani u zemlji pod krimkom administrativne tajne proti vama postupamo neprijateljski. Ako se je i, stotića dogodilo, rad što smatraste tegobu opravdanom, to mi se ipak čini premašo za formalnu obtužbu vlade, — a najmanje mi se čini opravданo za držanje, koje prijeti mjestu, s koga jedino može slijediti rješenje sviju meteža.

Jedan od gospode govornika českog kluba već je prije očitovalo, da će njegova stranka osuđiti namjere vlade, a poštovani gospodin načelnik kluba, dr. Pačak, rekao je slavodobitno kod prvog čitanja provizorija, da se je to već sabilo. Na protiv su zastupnici ove stranke u proračunskom odboru tvrdili, da je kalendarij vlade osuđuju samu vladu, bez sudjelovanja zastupnika, koji pripadaju tom postovanom klubu. Mimogredec budi rečeno, da ova ošteća nije baš tako velika; jer se može, i ne glede na to, da je time postalo saborskišće sabori nestalo, — što je izvanredno žalim, — samo o tom raditi, da će carev. viće ostati na okupu do ljeta. A to je, što smo mi htjeli zaprijetiti. (Nastavak slijedi.)

Bez naslova.

Bližajući se svrsi godine, molimo koliko učivo toliko i ozbiljno svu gospodu predplatnike, koji su nam na dugu predplatu jošte za tekuću godinu, da nam istu tekom ovoga mjeseca podmire, jer u protivnom slučaju biti čemo prisiljeni ustaviti jum šiljanje lista, a dužni iznos utjerati. Istodobno preporučamo se našim točnim predplatnikom za obnovu predplate, jer jedino točnom predplatom možemo napred.

Dužnost bi moralna biti svakoga predplatnika, da ne samo podmiruje točno svoju predplatu, nego dan nam pridobiva i novih predplatnika.

Molimo, da se ne zanaja jedan predplatnik na drugoga misleć si, da je samo on netočan. Né, to nije pravo. Mora se to znati, da od 1500 „Sloginih“ predplatnika jedva jedna četvrtina podmiruje točno predplatu, ostali, zanajačujući se jedan na drugoga, podmiruju istu kasno ili — nikad.

Budućnost lista ovisi jedino od njegovih predplatnika. Kroz 32 god., otkada izlazi „Naša Sloga“, mora se boriti sa netočnošću predplatnika i kada nebi bilo rodoljublja, netočnost predplatnika bi list već upropastila bila.

Božić i nova godina se približuju, radi toga; gospodo predplatnici, dajte razveselite i našu upravu sa uplatom duga, odnosno predplate!

DOPISI.

Volosko, 6. dec. 1901. (Izbora za stupnika za ladanjske občine). Citateljem „Naše Sloga“ je poznato, kako su prošli izbori izbornika u občinu ovoga kotara. U občinu Podgrad, Materija, Jelšane, Kastav bili su izabrani predstojenici hrvatsko-slovenske stranke jednoglasno. Protivnička „stranka“ nije se u tih občinah ufaši na pokazati kod izbora. Bilo je kisele grožđe. Od te „stranke“ odpalili su u tih občinah i oni birači, koji su zadnjeg doba bili zavedeni, pak su i poznavali glasovali za naše izbornike sv. složno. Da bi bili protivnici, plaćenici talijanski, i tu poduzeli štograd, da imadu nadu ma i male glasova dobiti, pokazalo se je u Lovranu, gdje su kušali sreću, al uzalud, a pokazalo se je i u Mošćenicah i Veprinu, gdje su za ovaj put sa malo glasova još i prešli. Neki, koji su u protivničkom smislu glasovali, da su rekli posle glasovanja da nebi bili došli, kad bi bili znali, da neće dobiti „Zurnadu“ i jesti i piti. . . .

U dvih posljednjih občinah izabrani sudicijari, devet jih na broju, sramili su se doći k izboru zastupnika, ili nisu niti učinili „Zurnade“, pak su liepo ostali doma.

Ostali izbornici iz svih občina, osim trojice bolesnih i jednoga, koji je imao u Trstu razpravu bas na dan izbora zastupnika, dne 5. t. m., došli su k izboru. Neki iz Podgradske i Materijske občine već u predvečer izbora, ostali na dan izbora. Svi su se sakupili o 10. uri u izbornoj dvorani, na broju 74. Složno su izabrali članove komisije, a kotarski kapetan kao izborni povjerenik nije ni mogao protivnika u komisiju imenovati. Izabrani, odnosno imenovani izabrali su jednoglasno predsjednikom gosp. Slavojom Jenku, pa već tim pokazali, koliko imadu povjerenje u njega, i kako bi bili dati njemu svoje glasove za zastupnika, da ne može podnipošto primiti mandata.

Svi izbornici dali su svoje glasove predloženom družtvu „Edinstvo“ i lista „Naša Sloga“. I ti predloženici, najme Matko Mandić i Vjekoslav Spinčić, bili su proglašeni kao jednoglasno izabrani zastupnici za ladanjske občine kotara Volosko.

Domoljubi na Voloskom pobrinuli su se, da mogu izbornici skupno objedovati. Objed je pripravio domaćina Rajčić Jurčić, a objedovoala se je u prostranoj dvorani kuće, koju su od mala desetak rodoljuba voloskih sagradili nedaleko sv. Roka.

Kod objeda zaredale su zdravice. Eto da jih spomeni bar na nekoliko riječi.

Slavoj Jenko, kao predsjednik izbornoga povjerenstva, ustao je prvi, te nazdravio novoizabranim zastupnikom, preporučiv njim onaku odlučnost, u sa-

bornu, kakvu su pokazali birači i izbornici.

Prisutni izabrani zastupnik Vjekoslav Spinčić zahvalio se je na zdravici u imenu svoga odstupnoga, drugi i svoje. Spomenuo je, kako je već prije 19. godina bio izbran zemaljski zastupnik u Kopru, tako je narodna svar zahtjevala, da je poslije 13. godina primio zastupstvo kotara Lošinjskoga, te kako sad ista svar i volja birača izbornika zahtjeva da bude zastupnikom ovoga kotara. Zahvalio je Slavoju Jenku na umnom i odlučnom zastupanju kotara kroz punih 17 godina, zato što već dulje te časti obnašati nemože. Spomenuto je paklenje pokušanje, koje se je poduzeo u ovom kotaru u zadnje doba prevarom; novcem, klevetanjem, al kako su birači i izbornici osuđili sve te osnove. Pozdravio je svjesne birače i izbornike, složne kao pravu braću, i svještne svojih narodnih i ljudskih prava.

U svoj zdravici sjetio se naročito Lošanskih birača, koji su bili pozdravljeni najvećim odusjevljenjem.

Izaknuo je, kako se je uz sudjelovanje

nasih zastupnika doseglo u posljednjih desetljekih to, da se sada mogu ljudi svojim jezikom služiti ustimeni i pismeno kod c. k. uredu, i kako su isti zastupnici zaprečili mnoga zla, koja bi bili inače nasi neprjatelji nanieli našemu narodu.

Konačno je spomenuto takodje, kako naša hrvatsko-slovenska stranka u Istri pomaže našemu narodu takodje u onih kotarima, gdje su naši ljudi još zastali. A pomaže njim tim, da je ustrojila školu i posušnjicu u onih kotarima. Svjetski svojih narodnih i ljudskih prava uzdržati ćemo se, i ako i po malo doč e vrijeme, uz neprekidan rad, da će Hrvati i Slovenci u Istri zadobiti onaj položaj, koj jih po Bogu i pravici ide.

Dr. Stanger pozdravi sabrane kao načelnik občine Volosko-Opatija veleć, da je kod posljednjih izbora občina da će se domoljubi Voloski pobrinuti, da se budemo mogli sastati u udobnosti i svojim prostorijama, te da se to davaš eto izpunja. Izriče stalnu nadu, da će drugi put moći pozdraviti izbornike kao načelnik, da će biora koja čeka izbornike na Yeloskom i u Opatiji svršiti častno.

Dekan Rogać zahvaljuje Slavoju Jenku na njegovom radu kroz 17 godina, kao zastupnik, izriče stalnu nadu, da će i unaprijed raditi za narodnu stran, te izriče zasluge onih, koji su sagradili kuću u kojoj dvorani smo se sastali.

Dr. Janežić potiče koliki zastupnike toli izbornike na odlučan rad, za vise ideale, za jedinstvo Hrvata i Slovenaca, koje će se postići ako budemo svi složno za duševno i tjelesno dobro naroda raditi, ne očekujem od nikud pomoći, nego od sebe samih.

Božo Dubrovčić nazdravlja kotarskom izbornom odboru, naročito dru. Janežiću, i odsutnom dru. Poštiću, koj nije ni u Trstu na naš zaboravio, nego nas telegrafno pozdravio uz izbornika Frana Matulju Kancelarića, i birača Kalcica, Marolu, Šepića.

Rubinič iztiče, kako je naš narod u nevolji i kako se ga sa svih strana potištije, te kako je nužno da se za narod ne samo radi, nego i među njega zalazi, da se ga kripi i osvješće.

Dekan Rogać oslanjaču se na riječi njekih predgovornika kaže, kako je nužno da se narod materijalno pridigne. Pripovjeda da ustrajaju u Hrušici mljekarsku zadrugu, pak ju preporuči Opatićem i Volosčakom, donukovajući njim: mi ćemo vam dati dobrog mliječa, i masla i sira, a vi nam dobrog mliječa za naše potrebe.

Kaljuža iz Otriža naglašuje, kako je naša stranka ujedno sa domoljubima u Trstu postigla to, da se već protivnici ne razmeću s nami kao pravljiva vremena.

Glavar Kastva pozdravlja glavare občine u gornjem kotaru, Jenku, Kastelicu i

Cakada, koji tako potkreno u svojih občinah, te s nama zajedno kod izbora, i inace postopeju.

Mate Šrdoč pozdravlja sve one, koji su narod probudili, i tako probudili, da već nikad zaspati neće.

Simčić pozdravlja zastupnike, koji bi jahu izabrani uza svu protivnu proricanju protivnika i njihovih novina.

Zast. Špadić govor i opet, te pokazuje u čem nam je spas, i po onom kako nati protivnici postupaju. Oni su u prva njih desetletijih govorili, da nas je malo, da smo sami, da nejamo knjiga. Sad, kad se je opazilo, da je to laž, da mi nismo sami, da imamo najbliže brate u hrvatskih i slovenskih zemljah, a dalje, i nedaleko, u drugih slavenskih naroda, sada govore, da ćemo narod „prodati pod Hrvatsku“. Protivnici nas odvraćaju od naših brata, od zajedništva s njima, a to je najbolji dokaz, da nas može samo to zajedništvo spasiti.

Na svrsi bile su prihvaćene dve rezolucije, jedna, na predlog Slavoja Jenka, za sveučilište u Ljubljani, i za valjanost nauka i izpita u Zagrebu; druga, na predloga Samuela Vladiskovića, za hrvatske odnosno slovenske napise na istarskoj željeznicu, uz protest proti zahtjevom „Talijana i njihovih novina, da bud u samo talijanski.

Nakon objeda stigla je iz Trsta slijedeća brzojavka: „Srdačno zahvaljujem avenistima biračem i izbornikom smoga im zavičaja. Živili! Matko Mandić“. Na to je i opet bio Mandić odusevleno pozdravljen.

Cielo vrieme vladalo je iskreno veselje i veliko odusevlenje. Sve govorne pažljivo se je slušalo, i burno njim odbavalo.

Franina i Jurina.

Fr. Zač se to Jurino kosmaju koparski i puljski talijanasi?

Jur. Si kada videl: dva složna prasćica na jednom korite?

Fr. Ča j' temu tako?

Jur. Ma baš tako!

Razne vesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Tirolski namjesnik grof Merveldt dao je ostavku, njegovim naslijednikom imenovan je barun Schwarzenau. Talijanske novine obrazlažu taj odstup grofa Merveldta time, što se nije slagao sa težnjama tirolskih Talijana za postignuće autonomije. Odstupajući namjesnik dobio je za svoje zasluge preizvanje priznanje i bio imenovan doživotnim članom gospodske komore. Iz Trenta javljeno: pozdravilo vjest o odstupu grofa Merveldta i da je živo demonstriralo proti njemu. Redarstvo moralo je opetovo razijerati gradjanstvo, koje je htjelo demonstrirati proti tamošnjoj političkoj oblasti. Naslijednikom grofa Merveldta imenovan je baruna Schwarzenau, odjelin predstojnik u ministarstvu unutarnjih posala. Za baruna Schwarzenau pišu talijanske novine, da pozna vrlo dobro političke i narodne okolnosti u Tirolu i da će na novo započeti pogodjati se sa tirolskim Talijanima i izraditi novi načini autonomije. Govorilo se, da će po odstupu grofu Merveldtu zaspasti njegovu stolicu primorski

namjesnik grof Göess, ali se vjest nije obistinila. Čudno nam se čini, kako je bečka vlada mogla zadovoljiti glavnim zahtjevom Talijanom južnoga Tirola, jer znamo, da su njihovi zastupnici u carskom vjeću — koji su članovi talijanskog kluba — opetovo vlasti otkazali prijateljstvo i napovjedali njoj rat. Taj stotac imao bi nas podučiti, da se modbami i umjerenošću ništa nepostizava od vlaste, već da treba odlučno i bezobzirno zahtjevati ono, što naš po zakonu i pravici ide.

Saboraci izbori u Istri i u susjednoj Goričkoj svršili su ovih dana mirno i bez osobitog iznenadjenja za nijednu stranku. Koli u Istri toli u Goričkoj ostao je razmjer zastupnika po narodnosti nepromjenjen. Kod izbora u dalmatinskom saboru izabran je bilo u kmečkim občinama 6. narodnjaka, 6. pravaca, 6. srpskih prijesta, te 2. „čista“ pravaca.

Srbija. Srbska vlada odlučila je ograničiti slobodu sakupljanja i udruživanja, proti čemu je ista tamošnji radnici, koji zaključuju na posebnom sastanku, da će predložiti narodnoj skupštini i senatu rezoluciju proti toj vladinoj nakanji.

Rusija. Uvaženi ruski list „Novoe Vremia“ prihvatio je pogovor svog dopisnika iz Rima sa nekim talijanskim državnikom o obnovi trojnjega saveza. Taj državnik je kazao, da će se trojni savez obnoviti, nu posve na drugom temelju i mnogo povoljnije za Italiju. Italija da se više ne zadovoljava sadašnjim položajem u trojnom savezu, gdje da je bila pukim oruđjem Njemačke i Austro-Ugarske (?!). U Italiji da su se osvistili bivši prijatelji trojnjega saveza, koji su nagnjuti sada više k savezu sa Francuzom. — Iz Petrogradu pišu, da se gradi tamo nova podmorskla ladja ruske vojne mornarice. Nazeli te ladje da se strogo čuvaju, ali da je ipak doslo toliko u javnost, da će moći u ladju 12 osoba i da će se ona uzdržati pod vodom 17 sati bezprekidno.

Mjestne:

Nove odredbe kod zapovjedništva vojne mornarice u Puli. Ovih dana bijaše ukinuto takozvano lukačko zapovjedništvo vojne mornarice u Puli. Odnosne poslove preuzeo je lukački admiralat, komu je predijeljen kao pomoćnik contreadmiral vitez Brošec.

Nasukan i oslobođen parobrod „Petka“. Dne 10. t. m. nasukao se je nješto prije pol noći dubrovački parobrod „Petka“, koji je doplovio u našu luku, i to pred samom željezničkom postajom. Nesreću bi reć, da su prouzročile promjene na morskom svjetioniku, za što nije znao ni kapetan, ni podkapetan, koji je parobromom upravljao.

Slijedećeg dana za rana započeće izkreivali raznu robu sa nasukanog parobroda nebi li ga tako čim prije i čim lagije oslobođili. Tim načinom i pomoćju ladjice vojne mornarice „Gigant“ bio je parobrod „Petka“ konačno oslobođen, opet nakrcan, te je bez osobite štete mogao prosljetiti za Dalmaciju.

Iznjabljena ladjica „Talijanska ladjak-brick“ „Laura“, koli se je nasukao neđaleko naše luke, proglašen je izgubljenim. Sva se je momčad spasila, istotako mognovitne sprave, crudje, odjelo mornara, živež itd.

Radi nestaločno vremena, jer primimo sa današnji broj prekusa, priobediti ćemo u budućem broju dopis iz Beča o radu carevinskoga vjeća poslije dana.

Pokrajinske:

Istarski sabor. Gradsčkim novinam brzojavljaju iz Trsta, da će biti sazvan istarski sabor već početkom januara buduće godine u Kopar. Naš sabor da neće više zaspodati u bivšem samostanu sv. Klare, već da se zemaljski odbor dogovara sa obitelju grofa Taccu radi prostorijah u njegovoj palači.

Talijanski listovi pobijaju zadnji dio

ove vjesti, jer da zemaljski odbor nije do sada učinio nikakva koraka glede prostorijah, u kojih bi imao zaspodati naš sabor. I nama čini se nevjerojatno, da bi zemaljski odbor isao tražiti druge prostorije u Kopru, kad su i onako — ako i privremeno — za to priprave one u samostanu sv. Klare.

† Pop Ivan Justinić umre je u Dobrinju u 73. godini života. Pokojnik bio je upravo dobrćina; u mladim godinama zauzimao se svojski za narodnu stvar. Bio je na glasu radi svojih „blagoslova“, s kojim je liečio zbole pogledi u čarolije. Po koj mu duši!

Gosp. Emmanuel Perčić, pravnik, sin našega rodoljubnoga Mikule iz Vojničke, promoviran bijaše jučer u Gradcu na čest doktora prava. Čestitamo!

Velike vojnačke vježbe u Istri. Iz Budimpešte brzojavaju, da će se držati buduće godine velike vojnačke vježbe u našoj Istri: Kod tih vježba, da će sudjelovati domaće domobranstvo, III. vojnički zbor i čete, koje stoje pod vojnim zapovjedništvom u Zadru. Te vježbe obdržavati će se većinom duž istarske obale. Smorske strane da će sudjelovati kod tih vježba c. i kr. ladje vojne mornarice „Monach“, „Wien“, „Budapest“, „Panther“ i „Magnet“, 10 torpedobjeka i ladje krstasice „Fran Josip I.“, „Leopard“ i „Tiger“.

Te vježbe bile bi — koliko se sjećamo — prve u našim stranah, iako budu obdržavane, tad ćemo znati, da se u našim vojničkim krugovima nepouzdanu održi u kojokakve saveze i nenaravnu prijateljstva.

Talijanske občinske uzor-uprave. Pred rovinjskom porotom vodi se razprava proti bivšem občinskom tajniku — blagajniku L. Corazza iz Motovuna radi prouzročenja velike svote občinskog novca. Taj Corazza bio je već godine 1897. pred istom porotom radi prouzročenja od 4670 forinti občinskog novca; na buduće občinu na vrieme odsječena, rješila je porota obtuženoga.

Sada ga tuži državno odvjetništvo radi veće svote, koju je prouzročio na stetu občine tečajem mnogo godina.

Na tu zanimivu razpravu, koja nam predstavlja u pravom svjetlu talijanske občinske uzor-uprave u Istri, vratiti ćemo se opet.

Iz drugih krajeva:

Misa-zadušnica za pok. g. Frana Kalistra. U četvrtak u 11 sati prije podne obdržavane bijahu u crkvi sv. Antona novog u Trstu svečane zadušnice za mir i pokoj duše narodnoga dobrovora blagokognog g. Frana Kalistra.

Prostrana crkva sv. Antona bijaše u crno ruho zavita; u sredini nalazio se veličanstveni odar, krasno urešen; okolo njega gorjelo je mnogo voštаницa — svjeća. Sv. misu pjevao je župnik preč. g. Karlo Fabris u mnogobrojnom podvorju sredstvena.

U crkvi bijahu uz bližnju i daljnju rodbinu, zastupstva, sva narodna društva grada Trsta i mnogo drugog občinstva, koje se je pomolilo za vični mir i pokoj plemenite duše našega velikog dobrovora.

Opet o budućem tršćanskom biskupu. Vraćamo se opet na pitanje o imenovanju budućeg tršćansko-koparskog biskupa — jer se čini, da je već gotova stvar, da će biti imenovan porečko-puljski biskup Flapp. Njegovu kandidaturu da podržaje tršćanski namjesnik grof Göess, koji da naprje sve sile u prilog svog miljenika.

Muk talijanskih reformatora daje sluštiti, da su oni stalni, da će zaspodati stolici tršćanskog biskupa njihov odabranik presv. g. Flapp. Obistini li se ta vjest, tad se je pripraviti našemu svećenstvu i svemu narodu na odlučan odpor, nećemo li, da na nastanu i u ovoj biskupiji nesnosni i zdvojni odnosaji, kakvi vladaju danas u porečko-puljskoj biskupiji.

Uzmišljeno do ugodnog znanja. Priobili smo onomadne po tršćanskoj „Edinosti“ vjest, kako se crnogorska vlast služi dvoječnim pećatom i kako rabi za Trst naziv Trieste, te smo tomu dodali, da je Crna Gora u Trstu imenovala svojim konzulom osobu, koja je odločno prolivna ne samo tršćanskim, nego u obće primorskim Slavenom.

Neki rodoljub, koji je „Edinost“ podao razjašnjenje gleda pećata i naziva Trieste, javlja njoj sada, da bijaše onoj osobi, nepristolskoj Slavenom, samo privremeno povjerenja uprava crnogorskog konzulata, te da je uprav taj naš rodoljub preprije, da spomenuta osoba nebjija definitivno imenovana crnogorskim konzulom u Trstu. To proprije uzimljemo sa zadovoljstvom od znanja.

Slovenske prepevjedi u Trstu. Tršćanska „Edinost“ doznaće iz pouzdane vrele, da su talijanski svećenici-reformatori na njekom sastanku, komu da je prisustvovao i sadanu kapitularni vikar i voditelj biskupije preč. g. Petronio, zaključili, da se imade počekom nove godine odstranili iz crkve sv. Antuna novoga i staroga slovenska propovjed, jer da su te propovjed tobože slabo posjećene.

Tako elo kane ti svećenici sede vanante odstraniti iz tršćanskih crkava i zadnji trag slovenštine. Pravilo da „seda vacante nihil innovetur“, njih ništa ne brine i tako oni okorišćuju okolnost, da je biskupska stolica izpraznjena, prenješoju pred izborima svećenike, tjeraju iz crkve narodni jezik i uvadaju ine novotarije, koje su po zakonu zabranjene.

Mi smo u istinu znatiteljni, dali se s tim novotarijama sudaraju i oni slavenski kanonici, koji se nalaze u kapitulu i dali se ih za savjet u tim pitanjima pita, a ako se te novotarije uz njihovu privolu dogadjaju, onda im mi liepo čestitamo!

Samo tako napred. Tjerajte nas samo iz crkve, ne dajte nam propovjedi i inih funkciju u našem jeziku, imademo mi drugu crkvu, u kojoj ćemo moći izključivo u našem milom jeziku slušati rječ božju — imademo mi crkvu svete braće Cirila i Metoda.

Članovom „Matice Hrvatske“ preporučamo toplo njezinog književnog Schneidera, koji veže već dugi niz godina družveno knjige na sveobec zadovoljstvo. Njegovi su vezovi vrlo ukusni, solidni i jestivi. Knjige „Matice Hrvatske“ od g. Schneidera krasno vezane jesu u svakoj knjižari.

Pobjlije vidi njegov oglas u posljednjem broju.

Književne:

Kalendari Hartmanove (Kugli i Deutsch) knjižare u Zagrebu. Vrlo podzete zagrebačka knjižara Hartmanova izdala je i letos čitav niz krasno ilustriranih i dobro uređenih koledara, koje eto ovim i našim citateljem toplo prepovremo.

Ta knjižara izdala je u svemu 22 kalendara i to:

1. „Zvonimir“. Hrvatski ilustrirani kalendar. Cijena mu je 60 novč., tvrdi uvezan 80 novč.
2. „Živila Hrvatska“. Cijena 30 novč.
3. Gospodarski i vinogradarski kalendar. Cijena 20 novč.
4. „Zvikan“. Ilustrirani šaljivi kalendar. Cijena 30 novč.
5. Hartmanov Blok-kalendar. Cijena 60 novč.
6. Zagrebački pučki kalendar sa slikama. Cijena 20 novč.
7. Sreć Isusovo. Kalendar za katolički svet. Cijena 25 novč.
8. Jelatički kalendar. Cijena 40 novč.
9. Katolički kalendar. Cijena 20 novč.
10. Novi Zagrebački Soštar. Cijena 10 novč.
11. Hartmanov dječki kalendar.
12. Kalendar za listinicu.
13. Mali žepni kalendar.
14. Hartmanov tjedni kalendar. Cijena 70 novč.
15. Prijatelj naroda. Pučki kalendar. Cijena 25 novč.
16. Hartmanov veliki zidni kalendar.
17. Hartmanov mali zidni kalendar.
18. Hartmanov podložni kalendar.
19. Sveti Sava kalendar, (Cirilicom), Cijena 30 novč.

